

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Inscerya od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemce. — Rosya i Królestwo Polskie. — Turcya. — Azya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Wiadomości bieżące. — Krenika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

We wsi *Piadykach*, w obwodzie kołomyjskim, zaprowadzono szkołę trywialną z następującym wyposażeniem:

Gmina *Piadyki* obowiązwała się, płacić po wieczne czasy na utrzymanie nauczyciela roczną kwotę Sto dwadzieścia złr. w kwartalnych ratach, wystawiony już budynek szkolny utrzymywać w należytym stanie, sprzątać i dokupywać później rekwizyta szkolne, załatwiać potrzebną przy szkole posługę, i nakoniec kupować i dostawiać potrzebną na opalenie szkoły ilość drzewa.

Właściciel *Piadyk*, W. Eugeniusz Korytko ofiarował się, odstąpić na użytek nauczyciela ogród objętości jednego morga, położony obok wsi od strony cmentarza z czystym dochodem rocznym 5 złr. m. k., a na uzupełnienie dotacyi nauczyciela płacić rocznie gotówką 6 złr. m. k. przez lat sześć. Oprócz tego dostarczył rzeczony właściciel dóbr potrzebny materiał budulcowy na urządzenie szkoły i pomieszczenie nauczyciela.

Również obowiązał się gr. kat. pleban w *Piadykach*, ks. Bazyli Śliziński, odstąpić na polepszenie dotacyi szkolnej morg łąki z gruntów erekcyjonalnych „na *Kosaczowie*“ pod nr. top. 70 star. 79 now. na czas swego urzędowania w miejscu, a każdorazem nauczycielowi płacić gotówką rocznie 4 złr. m. k.

Nakoniec zapewnili dzierzawca dóbr *Piadyki*, Leib Hulles i dzierzawca propinacji Chaim Rath dodawać rocznie na wyposażenie nauczyciela przez czas swego pobytu w *Piadykach* w terażniejszym charakterze pierwszy po 15 a drugi po 5 złr. m. k.

Udowodnioną temi ofiarami troskliwość o poparcie oświaty między ludem podaje c. k. namiestnictwo z zasłużonem uznaniem do wiadomości powszechnej.

Lwów, 7. sierpnia 1857.

Sprawy krajowe.

Proces obwinionych o zdradę państwa rozpoczęty d. 2. sierpnia we Lwowie. (Dokończenie.)

Obrońca Dr. *Rodakowski* przyłączył się do zasad wypowiedzianych przez poprzedników swoich. Oświadczył następnie, że początkowo przejęty był obawą mając bronić tak ważnej sprawy, jaką jest zdrada państwa, i biorąc odpowiedzialność obrony na siebie. — Po rozpoznaniu atoli stanu sprawy, pierzchała obawa — przekonał się bowiem, jak drobnym jest w rzeczywistości czyn zaskarżony. — Wyluszczywszy obrońca korzyści jawnego postępowania, przystąpił nareszcie do samej obrony.

Zdaniem jego niedostawało tutaj złego zamiaru. Przedsięwzięcie bowiem to, które nosi ślady złego zamiaru w statutach odkopanych, utraciło byt swój faktycznie, samem zakopaniem statutów i uchwałą zformowania nowych statutów, w których by o czem podobnem mowy nie było. Na statuta te zresztą nie przysięgano, i zdaje się, że statuta te uważać można tylko jako zformułowanie myśli rojących się w głowach tych młodzieńców, które według zasady §. 11. bezkarnemi być winny, jak skoro nie przedsięwzięto żadnej złej czynności.

Czyn zarzucony, nie doszły zresztą do skutku, nie może być uważany za zbrodnię także dla tego, że środki wybrane ku uistotnieniu zamystów dopiero kiełkujących w umyśle, nie mogły posłużyć do rzeczywistego wykonania.

Przypuściwszy nawet, że istotnie zamiarem obżałowanych było przedsięwzięcie zdrady głównej, można twierdzić, że czynności przez nich przedsiębrane, poprowadzą do rzeczywistego dokonania. Czyż nie sprzeciwia się temu wrażenie, jakie sprawia sama indywidualność obżałowanych, i zestawienie faktów wysłyszonych?

Zdrada państwa, jestto zbrodnia uważana w ustawie naszej za najważniejszą, najniebezpieczniejszą. Dotyczy ona nie tylko pojedynczość, ale samo państwo — a bądź to ona osobie Monarchy

bądź ustrojowi monarchii zagraża, skutki jej zawsze są nieobliczalne. Czyliż więc można znaczenie tak ogromnej zbrodni stosować do tak małego przedsięwzięcia?

Najstarszy z obżałowanych ma zaledwie 20 lat, najmłodszy nie dobieżał czterem lat. Statuta i plany, o których mówiono, są z swej treści i istoty tak niedojrzałe, rzecz można tak dziecinne, że zaledwie można wstrzymać się od uśmiechu, a wyrzec można: „Godne byłoby śmiechu, gdyby nie trzeba było zapłakać.“

Ci jedenastu młodzieniaszków, chwytający się nawet sztuk czarnoksiężkich jako środka wpływu wywierającego, — dwie trzy kartki pisane nieortograficznie, mały pistolet i krucica, kasa związkowa z kwotą ponad 1 złr. m. k. — o to są potężne zywioły przedsięwzięcia zdrady państwa, którego celem ni mniej ni więcej, jak oderwanie Galicyi od związku z Austryą.

Jestże to przypuszczalnem, jestże możliwem, jestże tu jaki stosunek między przedsięwzięciem a środkami? Czyż nie wystarcza sama rozważa umysłu młodzieńczego ledwie wyszłego 2 lat dziecinnych, do uznania niedorzeczności podobnego przedsięwzięcia — nie mówiąż przecie oni wszyscy, że nie myśleli o uistotnieniu takowego.

Coż więc to zespoliło tych młodzieniaszków, pobudziło do zawiązania stowarzyszenia noszącego pozory przedsięwzięcia zdrady państwa — a poddało ich pod zaskarżenie o tak ciężki występki?

Odpowiedź na to pytanie, snadno i wyłącznie znaleźć można i w naturze i istocie młodzieńczości — rzecz tę rozwinęli dostatecznie poprzedni obrońcy, więc wtóżyć tego nie potrzeba, dość nadmienić, że pomysł wyodrędlający się z młodzieńczych marzeń, nie może zasługiwać na miano zdrady głównej — a jeżeli postępki ten według istotnej jego wartości ocenić by przyszło, możnaby tylko najwięcej mówić o przekroczeniu przez zawiązanie tajemnego związku.

Takiem ogólnem rozumowaniem poparłszy obrońca zasadę wypowiedzianą z góry przeszedł do obrony szczegółowej *Antoniego R.*, *Robertu O.*, *Konstantego K.* i *Felicyana J.*

W pierwszej zbiął zdanie c. k. prokuratora, iż przeciw *Antoniemu R.* walczy okoliczność obciążająca z powodu kłamliwej obrony. — Wskazał iż obwiniony mało przykładał wagi do znaczenia związku, jak skoro nie stawił się na termin wykonania przysięgi, a to dlatego, że nie chciał opuścić godziny lekcyi.

Co do *Robertu O.* Ten nie był czynny w związku i owszem chciałgo opuścić, jak tylko otrzymał miejsce przy straży skarbowej. Zresztą wykształcenie jego niskie przemawia, iż niebezpiecznym być nie mógł.

Co do *Konstantego K.* Jego powierzchowność sama, i to co zeznał, dowodzą że tenże nie groźnego nie potrafiłby przedsiębrać. Bojaźliwość jego udowodnioną jest raportem inspektora więzień.

Felicyan J. zdaniem obrońcy nie dla braku dowodów powinien być uwolniony, albowiem przez świadków jego prawą nieletność udowodniono. Winien więc tak co do zbrodni jak i przekroczenia, za niewinnego być uznany. Takiegoż wyroku, domagał się obrońca i co do reszty współwinnych.

Na tę obrony odpowiedział c. k. prokurator udowodniając byt czynu zbrodniczego — mianowicie byt złego zamiaru. — Obrońcy w odpowiedzi na to ograniczyli się na treściwym powtórzeniu punktów obrony. — Dr. *Rodakowski* nadto wymienił mnogie okoliczności łagodzące i wymownie określiwszy dolę i los obżałowanych polecił ich względem i umiarkowaniu sądu.

Narada co do wyroku trwała półtorej godziny, poczem ogłoszono wyrok iż *Paweł P.* i *Alexander D.* są winnymi zdrady państwa jako sprawcy — reszta obżałowanych z wyjątkiem *Felicyana J.* są winnymi jako współwinowajcy. Z *Felicyanem J.* znosi się dochodzenie dla braku dowodów co do zbrodni, jest zaś winny przekroczenia. — *Alexander D.* zostaje skazany na karę śmierci, reszta zaś na pięć lat ciężkiego więzienia. — Nakoniec *Felicyan J.* na areszt jednomiesięczny.

Kara pięcioletniego więzienia wypadła według najniższego wymiaru, jakiego wolno użyć było sądowi pierwszej instancyi, ztąd to wyjaśnia się pozorna sprzeczność, dla czego *Paweł P.* główny sprawca, zarówno karę z drugimi otrzymał — to nasuwa także domniemanie, że c. k. Sąd krajowy przychyliwszy się do wniosku c. k. prokuratora, wyrok ten w drodze łaski przedłożył musiał (celem znizienia wymiaru kary) c. k. Sądowi przetożonemu.

A. R. O.

(Nowiny dworu. — Pomiaru wojskowe. — Statut zakładów wojskowych. — Wykaz dochodów i wydatków państwa. Ciąg dalszy.)

Wiedeń, 15. sierpnia. Ich Cesarzew. Mość najdostojniejszy rodzice Jego Mości Cesarza Arcyksięcia Franciszka Karola i Arcyksiężna Zofia spodziewani są w Ischlu z początkiem września.

— Dostojna Matka Jej Mości Cesarzowej, księżna Ludwika bawarska, zjedzie zaraz po szczęśliwym rozwiązaniu Jej Mości Cesarzowej z Possenhofen do Laxenburga.

— C. k. internuncyusz, baron Prokesch-Osten był przedwczoraj w Enzensdorf z wizytą u Jego Excelencyi ministra spraw zagranicznych, hrabi Buol-Schauensteina.

— Jego Ces. Mość wyraził życzenie, ażeby wojskowe pomiary całej monarchii w przeciągu dwudziestu lat ukończone zostały; zadanie to jednakże niedałoby się uskuteczyć z teraźniejszymi siłami, i dlatego nastąpi wkrótce pomnożenie technicznego oddziału w korpusie geograficznym. Pomiary Dalmacyi są już ukończone, i wkrótce mają wyjść karty tego kraju na tę samą skalę, co włoskie. Także jeneralna karta Wołoszczyzny ma być wydana wkrótce na podstawie najnowszych pomiarów. Dla uzyskania potrzebnego miejsca w razie powiększenia bióra technicznego, ma być rozszerzony gmach c. k. wojskowego instytutu geograficznego przy jozefstadtzkim Glacis dobudowaniem tylnego skrzydła; należące zaś do instytutu obserwatorium astronomiczne na Elendbastei będzie dla rozszerzenia miasta zniesione i stanie później na innym miejscu.

— Jak słychać, ogłoszony będzie wkrótce nowy organiczny statut wojskowych zakładów naukowych, zastosowany do licznych zmian, jakie zaszły od czasu ogłoszenia ostatnich instrukcyi, i do zebranych przez ten czas doświadczeń. Także szkolna kompania piechoty w Klosterneuburgu ma być niezadługo rozwiązana, ponieważ znaczna liczba uczniów, kształconych corocznie w istniejących wojskowych zakładach edukacyjnych, pokrywa dostatecznie potrzebę podoficerów w armii.

3. Dochody z dóbr państwa, mennictwa i górnictwa są następujące:

	W roku administracyjnym	
	1857	1856
	złr.	
Dochody z dóbr państwa	3,401.410	2,830.581
Opróżnione probostwa	4.787	44.202
Obrót kolei żelaznej państwa	601.017	3,623.624
Telegrafy	212.128	160.500
Fabryki skarbowe	1,327.971	1,123.941
Górnictwo	939.670	1,261.271
Mennictwo	582.587	475.383
Razem	7,069.579	9,431.098

W porównaniu z przeszłym rokiem okazuje się mniejszy dochód o 2,361.528 złr.

Przyczyną najgłówniejszą tego był niedobór z kolei żelaznej o 3,022.607 złr.

a to, że na kolej z Lublany do Tryestu wielkie koszta wyłożono, a kolej zbyt późno została otworzona.

W górnictwie okazał się niedobór o 321.601 złr. częścią, że nie było sprzedaży, a częścią, że odstąpiono na rzecz banku kopalnie żelaza, i lasy dóbr Zbirowa.

Znaczniejsze pomnożenia nastąpiły:

W odwiezionych dochodach z dóbr skarbowych o 570.829 złr.

W dochodach z dóbr skarbowych objęty jest także dochód z dóbr odstąpionych bankowi w sumie 2,085.666 złr., gdyż podany jest także przy szczególnych wypłatach w rubryce wydatków na umorzenie długu bankowego.

Dochód z fabryk skarbowych, nadzwyczaj pomyślny już w zeszłym roku, powiększył się teraz jeszcze o 204.030 złr., co wynika z znacznego bardzo zarobku drukarni rządowej za wydany do roku 1854 dziennik ustaw państwa, a którato suma umieszczona jest również w wydatkach pod rubryką rozmaitych wydatków ministerstwa finansów.

Dochód z mennictwa powiększył się dla większej czynności o 107.204 złr., o dochód z telegrafów o 51.628 złr.

W dochodach z telegrafów niesą objęte zresztą, podobnie jak dawniejszymi laty, należności za wyprawione depesze rządowe, które obliczone podług taryfy wynosiłyby w roku administracyjnym 1857—537.941 złr.

4. Przewyżki funduszu amortyzacyjnego i lombardo-weneckiego funduszu umorzenia, które w roku administracyjnym 1857 wynosiły 12,939.046 złr., a w roku admin. 1856 tylko 10,088.692 złr. powiększyły się w porównaniu z rokiem przeszłym o 2,850.354 złr., ponieważ zanotowane w depozytowej kasie funduszu amortyzacyjnego w sumie 3,049.197 złr. procenta z ulokowanych w tej kasie do użytkowania tax uwolnienia od służby wojskowej (podług ustawy z 23. grudnia 1849) obracane były na rzecz finansów.

5. Na powiększenie rozmaitych dochodów, które w porównaniu sumy tych dochodów w roku admin. 1857 . . . 8,722.314 złr. z sumą roku administracyjnego 1856 . . . . . 7,896.674 „

wynosi w ogóle . . . . . 825.640 złr.

wpłynęło głównie to, że objęty pod tą rubryką zysk z monet i wexli powiększył się dla pomnożenia spraw wexlowych w roku administracyjnym 1857 o 1,394.846 złr.

6. W nadzwyczajnych dochodach wpłynęły w roku administracyjnym 1857:

a) Ze sprzedaży dóbr skarbowych	248.184 złr.
b) W ratach towarzystwa austriackich kolei żelaznych za odstąpione mu kopalnie i inne zakłady w banacie łącznie z górnictwem koleją w Bazyi	3,788.400 „
c) Ze sprzedaży innych zakładów górniczych	611.040 „
d) Z funduszy indemnizacyjnych przypadłych za dobra skarbowe w nominalnej wartości	687.760 „
e) W taxach uwolnienia od służby wojskowej podług ustawy z 23. grudnia 1849 w latach od 1850—1856	17,059.605 „
Razem	22,394.987 złr.

Co do tax uwolnienia od służby wojskowej, zostały te pieniądze przydzielone do finansów centralnych, które też mają pokrywać teraz dalsze wypłaty na dodatki i legata dla ochotników, zaangażowanych powtórnie podług wspomnianej ustawy. (D. c. n.)

Ameryka.

(Powstanie Mormońskie zagadzone.)

Washington, 15. lipca. Powstanie Mormońskie nie tylko jest przytłumione, lecz i sami powrócili i uznali władzę rządu Stanów Zjednoczonych. W Utah panował za proroka Brigham Young pewien rodzaj terroryzmu, jaki we wszystkich teokracjach jest nieuchronny. Niewierni i kacerze byli nieprzyjaciółmi rządu i zdrajcami stanu. Malkontentów nie tylko że nadzorowano, lecz nawet, jak opowiadają, tajemnie gładzono. Ci, co się wynosili do Stanów Zjednoczonych, ginęli w drodze na puszczy. Nie tylko Mormońskich, lecz także sprzyjających z nimi szczepy Indian musiało wojsko amerykańskie trzymać na wodzy; ztąd wielkie uzbrojenie, i na miliony podane koszta. Nasi filozofowie, mianowicie pochodzenia niemieckiego, upatrują w tej wyprawie na innowierców tylko niekonsekwencyę i nietolerancyę. Utrzymują, że jeżeli wielożęstwo u Mormońców polega na religijnych zasadach biblii, tedy przestaje być występkiem, a jeżeli Mormoni wszystkich innych chrześcian uważają za nieprzyjaciół i pogan, tedy powszechna tolerancya religijna, która toleruje także wiarę odszczepienczą i inne rzeczy, nie powinna mieć nic przeciw temu do zarzucenia. Naprzeciw temu przytaczają prezydent i jego przyjaciele, że małżeństwo jest cywilną, polityczną i moralną instytucją, nad którą powinny czuwać ustawy, tak przepisują prawa nasze; następnie, że nieprzyjaźń Mormońców przeciw rządowi Stanów Zjednoczonych okazała się czynną przestępstwem, że mianowani przez prezydenta sędziowie i inni urzędnicy publiczni doznawali przeszkody w wykonaniu swych funkcji, że malkontenci pozbawieni byli zupełnie opieki Stanów Zjednoczonych albo zostawali całkiem usunięci; nakoniec że Mormoni w większej liczbie nie są obywatelami Stanów Zjednoczonych, albowiem przybysze, jako to Szkoci, Walizanie, Angliacy i Norwegianie przysięgę wierności złożyli prorokowi, a nie Stanom Zjednoczonym, a to na biblię Mormońską, a nie na konstytucyę. Mormoni urągali się władzy Stanów Zjednoczonych i kongresu i uzbrajali się do oporu. Prorok przysięgał, że: żaden żołnierz amerykański, który przyjdzie do miasta nad słonem jeziorem, nie wróci żywcem i tem podobnie. Taki fanatyzm pokonywa się tylko orężem, wprawdzie nie w służbie religii, lecz w postudze ludzkości i cywilizacyi. Republika nie mniej jak monarchia znosić może państwo w państwie, i według tej zasady działał Buchanan. Jako sekta religijna będą Mormoni doznawać teraz jak przedtem zupełnej tolerancyi, ale na przypadek przywłaszczenia sobie świeckiej władzy będzie prorok jak każdy inny zbrodniarz prawnie karany. Na to, co się stało, spadnie wprawdzie zasłona, ponieważ rząd centralny dawniejszym swem pobłażaniem (za administracyi Franklina Pierce, który proroka mianował gubernatorem terytorjum) sam wielce zawinił Miasto nad słonem jeziorem zostanie stacją wojskową, co dla lądowej drogi do Kalifornii jest wielkiej wagi.

Anglia.

(Meetyng kompanii wschodnio-indyjskiej. — Regulacya konsulatu. — Przedaż Leviantana. — Komunikacya telegrafem atlantyckim.)

Londyn, 12. sierpnia. Kompania wschodnio-indyjska wyprawiała wczoraj meetyng, na którym naradzała się nad przyszłym stanowiskiem swoim w świecie handlowym. Ale zarówno jej prezydent jak i inni członkowie wyznali otwarcie, że dotąd niepojmują jeszcze dokładnie tego stanowiska. Użalano się wielce na to, że rząd odebrał kompanii jej bibliotekę, muzeum, zbiór starożytności i inne pomniki dawnej jej wielkości, i że niedozwala jej nawet używać dawnego lokalu posiedzeń, tak, że będzie musiała na każdy meetyng najmować salę w London Tavern lub w innym hotelu prywatnym.

— Komisya zajmująca się rozpoznaniem angielskich konsulatu i proponowaniem niejakich zmian i ulepszeń, ogłosiła teraz swe sprawozdanie, a uchwały jej zmierzają:

1) Utworzyć system wykształcenia konsulów, któryby podał sposobność, samych angielskich poddanych mianować konsulami, wicekonsulami i dragomanami w krajach, obejmujących północną Afrykę, wschodnią Europę i Lewantę.

2) Zabronić wszystkim konsulom prowadzić handel albo być agentami handlowymi. (Urząd zagraniczny może jednak uczynić wyjątki, jeżeli dla powszechnego dobra są pożyteczne, albo gdzie chodzi o zaprowadzenie nowej gałęzi handlu.) Tam, gdzie obecność opłacanego angielskiego urzędnika nie jest potrzebna, należy mianować angielskimi konsularnymi agentami osoby znane z uczciwości, które już handel prowadzą.

3) Teraźniejszą liczbę angielskich wicekonsulów w Europie trzeba zmniejszyć i odwołać pozwolenie konsulom prowadzenia handlu.

4) Służba konsularna będzie w ten sposób organizowana, że członkowie jej będą podzieleni na różne klasy, jako jenerałni konsulowie, konsulowie pierwszej klasy, drugiej klasy, wicekonsulowie i kandydaci konsularni z placami według stopnia, (ostatni po 100 funt. sztr. rocznie), bez gratyfikacji jakiegobądź rodzaju.

5) Taxy będą wpływać do kas publicznych, gdyż rząd reguluje i płaci kosztą.

Komitet jest następnie tego zdania, ażeby instrukcje konsularne rewidowano i statystykę komercyjną, którą konsulaty mają wypracowywać, periodycznie ogłaszano.

— Z Londynu telegrafują: Na stacyi kolei żelaznej w Ramgaste wydarzył się wczoraj przypadek, przyczem poniosło uszkodzenie do 20 osób. Dyrektorowie kompanii Great-Eastern Steam-ship postanowili sprzedać „Lewiathana“ w drodze publicznej licytacji.

— *Atlantycka kompania telegrafów* ogłasza telegram z Walencji z d. 10. t. m. zrana:

W Nowej Foundlandyi zaczęto już ustawiać instrumenta telegraficzne. Wczoraj wieczór w 1/2 do 12 otrzymaliśmy sygnały po 40 na minutę. Przesyłają teraz litery do ustawienia instrumentów i otrzymaliśmy wyrazy, „prosimy jeszcze raz“ i „prosimy na teraz powolnie telegrafować.“ Proszono także o częste powtórzenie, co dowodzi, że instrumenta ich nie są jeszcze dokładnie ustawione.

Cała odległość między Walencyą, w zachodniej stronie Irlandyi i zatoce Trinity w Nowej-Foundlandyi, wynosi 1.650 morskich mil a długość drutu 2022 mil.

Francya.

(Nowiny dworu. — Misye zakonne w Turcyi. — Rozpoznanie zajścia na pograniczu czarnogórskim. — Wiadomości bieżące. — Mowa jenerałnego prokuratora w liceum Napoleona. — Rozdawanie nagród po liceach.)

Paryż, 12go sierpnia. Cesarz i Cesarzowa spodziewani są 20. sierpnia w Paryżu z powrotem, kilka dni wypoczną w St. Cloud, a potem wybiorą się w podróż do Biarritz, gdzie Cesarzowa zabawi przez cały wrzesień, a Cesarz wróci do Paryża po krótkim wypoczynku. Spodziewają się go także w obozie pod Chalons, gdzie się odbędą manewry wojskowe, a 25. września zjedzie do Biarritz, z kąd razem z Cesarzową wróci do Paryża.

— Utrzymuje się pogłoska, że na cześć 15go sierpnia ogłoszona będzie amnestya na wszystkie przekroczenia prasy, a nawet sądzą, że i Proudhon otrzyma pozwolenie, powrócić z Belgii, dokąd się schronił przed wyrokiem sądu.

— We Włoszech i we Francyi otworzona została subskrypcya dla wzniesienia w Nissie statuy marszałkowi Massenie, księciu d'Essling. Nissa jest miejscem urodzenia marszałka, którym szczycą się zarówno Włochy jak i Francya.

— *Monitor* ogłasza mowę jenerałnego prokuratora Chaix d'Estange przy rozdawaniu nagród w liceum Napoleona. Najciekawsze jest zakończenie tej mowy. — „Wy, tak młodzi jeszcze“ — mówił prokurator — „wolni od niecznych namiętności innego wieku, ozywieni jeszcze wspaniałomyślnymi instynktami młodości — szczęśliwi wychowawco! — Wasze serce nie zna jeszcze tego ducha oszczerstwa, który targa się na wielkość Francyi, niemoże znieść jej sławy, zaprzecza jej pomyślność i radby przysporzyć jej nie-szczęścia. Jestto, przyznajcie sami, smutny przykład uległości i miłości ojczyzny! Ale chociaż nikczemność jego dworuje w lekliwych epigramatach lub nienawistnych zaczepkach, postępuje Francya szczęśliwie i z tryumfem szlachetną swą koleją i okrywa nawet oszczerców swoich promieniami swojej pomyślności i sławy!“ . . . .

— Coroczne rozdawanie nagrody w liceach departamentu Sekwany odbyło się pod prezydencją ministra oświecenia Rouland'a. Mowa ministra zawiera między innymi i to godne uwagi, że rząd popiera usilniej naukę klasyczną. Między uczniami, którzy otrzymali pierwszą nagrodę, jest wielu Niemców i kilku Kreolów.

— Konsul angielski w Raguzie, p. Churchill, otrzymał rozkaz depeszą z Konstantynopola, by się udał do Bari i rozpoznał sprawę, komu też większą winę przypisać należy co do wypadków z 24go i 25go lipca, Turkom czy Czernogórcom. P. Hecquart, konsul francuski, towarzyszy mu z własnej chęci w tej podróży.

— Kilka zakonnic z zakonu Najświętszej Panny syońskiej odpłynęło w towarzystwie p. Teodora de Ratisbonne z Marsylii do Turcyi, gdzie się zająć mają pielęgowaniem chorych.

— Oficerowie i podoficerowie misyi francuskiej w Persyi odpłynęli 9go b. m. także już z Marsylii.

— Cesarz nadał order legii honorowej byłemu kawasowi konsulatu francuskiego w Dzeddzie, Mahometowi-Ben-Hadz-Mustafie za jego odwagę i zyczliwość dla Europejczyków podczas krwawych wypadków w tem mieście.

— Rząd francuski uznał konieczność przystąpienia do usiłowań angielskich, by całą kulę ziemską opasać drutami telegraficznymi. Zamierza położyć drugi telegraf między Boulogne i Folkstone, a trzeci między Havre i miejscem jakimś na wybrzeżu angielskiem.

— Rozeszła się wieść na giełdzie, że na przyszłość postanowił rząd przysyłać od siebie syndykowi agentów giełdowych telegraficzne depesze giełdowe z departamentów, tudzież z Londynu, Wiednia, Berlina i td., i któreto depesze ogłaszane być mają na giełdzie.

Szwajcarya.

(Rozgraniczenie od Austrii.)

Posel federacyi szwajcarskiej przy dworze wiedeńskim znajduje się teraz z urlopem w Bernie. Zawiózł on rządowi swemu oświadczenie c. k. gabinetu, że mianowano już komisarzy, którzy mają wziąć udział w nowej regulacyi granicy spornej między kantonem Graubündten i Austryją.

Włochy.

(Przytrzymanie podejrzanego. — Zakon maltański kwaterów.)

Turyń, 10. sierpnia. Według doniesień sardyńskiego dziennika *Movimento*, przytrzymano w Spezia pewnego podróżnego, który udawał się za wojskowego, i upraszał o pozwolenie przypatrzenia się warowni Santa Maria. Postępowaniem swem ściągnął jednak uwagę na siebie. Miał on podobno ważną korespondencję przy sobie, i to było powodem, że rząd sardyński przedsięwziął teraz nowe środki ostrożności przeciw zabiegom rewolucyjnym, kazał wojska skonsygnować, a punkta ważniejsze oddać w straż gwardyi narodowej.

Z Rzymu piszą: Niedawno podaliśmy do wiadomości publicznej dokument podpisany przez kardynała sekretarza państwa, Antonelli, który odnosi się do założenia domu gościnnego zakonu Jonanów w Jerozolimie. Z aktu tego okazuje się, że maltański zakon rycerski, równie zasłużony jak i wsławiony w religijnej i politycznej historii Europy, chcieliby znów ożywić i dawniejszemu jego przeznaczeniu przywrócić. Wykonanie tego zamiaru natrafi może na wielkie trudności, lecz mimo to wezmą się szczerze do dzieła. — Wkrótce też wyruszyć ma z Rzymu dwóch kawalerów w towarzystwie jednego nowicyusza do Jerozolimy i zająć się w tem mieście przygotowaniem dalszych środków do rzeczzonego przedsięwzięcia.

Niemce.

(Wybory w Prusiech. — Stan zdrowia króla. — Konferencye celne. — Zwolnienie sejmu w Bawaryi.)

Berlin, 13. sierpnia. W sprawie wyborów do izby deputowanych zawiera dziennik *Patriot. Ztg.* następującą podobno urzędową wiadomość, że dopiero po rozstrzygnięciu kwestyi rządowej będą dopełnione:

„Wszystko zdaje się zapowiadać, że z początkiem miesiąca października ustalą się już nasze stosunki rządowe. Nie przyjdzie też zapewne do powtórnego przedłożenia teraźniejszych stosunków prowizorycznych w naczelnym zarządzie spraw państwa, gdyż ustalenie porządku rzeczy uważają już powszechnie za konieczność. — Upewnijają przy tem, że nowe wybory do izby deputowanych uskutecznione będą dopiero po rozstrzygnięciu kwestyi rządowej. Z końcem października spodziewają się oznaczenia terminu do tych nowych wyborów.“

— Według nowszych doniesień z Tegernsee zabawić tam ma J. M. Król przez cały miesiąc sierpień, i podobno nie uda się już do kąpiel w Putbus, jak to dawniej być miało.

— Plenipotenci pruscy do przyszłej konferencyi celnej otrzymali jak słycać instrukcję, by nastawiali usilnie na zniesienie ceł przewozowych, lub przynajmniej na znaczne ich znizienie. Co do specjalnych propozycyi rządu pruskiego, tedy spodziewają się, że i na tej konferencyi wniesiona będzie propozycya względem znizienia ceł od żelaza.

Hanower, 12. sierpnia. Jenerałny dyrektor ceł, Albrecht, zagaik dnia dzisiejszego jenerałną konferencyę celną z polecenia rządu swojego. Państwa mające udział w tej sprawie, z wyjątkiem Wirtembergu, Badenu, Hessyi i wolnego miasta Frankfurtu mieli swych pełnomocników. Konferencya zajmie się najprzód rozpoznaniem trybu dalszych negocyacji komisarskich z Austryją względem rozszerzenia ugody handlowej i celnej z 19. lutego 1853, a następnie zwykłymi sprawami konferencyjnymi. Sprawy te są rozliczne i dość ważne, zaczem i konferencye potrwać zapewne dłużej, lecz z wielu miar spodziewają się także, że w dobrej zgodzie załatwią spieszenie niektóre przedmioty.

Z Mnichowa donoszą z 11. sierpnia. Reskrypt królewski względem zwolnienia sejmu krajowego na dzień 25. września otrzymano tu dnia dzisiejszego z Berchtesgaden i mają go niezwłocznie ogłosić.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Lustracya wojsk. — Budowa kolei.)

Warszawa, 12. sierpnia. Według najnowszych doniesień z Petersburga znajduje się obecnie J. M. Cesarz na manewrach korpusu gwardyi pod Krasnoje. Korpusowi temu dano teraz nowe kwateriny.

Szef wszystkich batalionów strzeleckich, jenerał-porucznik książę Meklenburg-Strelitz, rozpoczął z rozkazu J. M. Cesarza lustracyę strzelców z korpusu grenadyerów, który rozłożono w rozmaitych częściach kraju.

Po ukończonych manewrach gwardyi pod Petersburgiem udać się ma J. M. Cesarz w drugiej połowie tego miesiąca do Moskwy, gdzie odbędą się manewry korpusu grenadyerów pod wodzą jenerał-adjutanta Ramzay'a na wielkich polach chodyńskich, poczem kolej manewrów przyjdzie na wojska w polskim królestwie. Na wszystkich tych manewrach obecna jest komisya złożona z oficerów instrukcyjnych, a inni oficerowie rozjechali się w podróż instrukcyjną.

Mianowicie z akademii sztabu jeneralnego, z artylerji i inżynierji wyprawiono pewną liczbę oficerów za granicę z urlopem kilkuletnim, gdzie się oddać mają nauce wojennej. Obowiązani są przesyłać kwartalne raporta o doświadczeniach, jakich nabędą.

— Budowa petersburgsko-warszawskiej kolej żelaznej postępuje znacznie za staraniem inżynierów rosyjskich i francuskich. — Przestrzeń z Ługi do Pskowa już na ukończeniu, sekcya z Pskowa do Dynaburgu rozpoczęta, a budowa przestrzeni z Warszawy do Kowna zaczyna się roku przyszłego. Na przyszłą wiosnę rozpoczyna także pierwsze roboty około kolei z Moskwy do Nizno-Nowogrodu w przestrzeni 400 wiorst (57 $\frac{1}{7}$ mil pocztowych).

Turcyja.

(Powitanie rosyjskiego okrętu na wyspie Chio.)

Chio, 31. lipca. Wczoraj o czwartej godzinie po południu zawinął do naszego portu pierwszy paropływ rosyjskiego towarzystwa parowej żeglugi; miał dwunastu pasażerów, wiele owoców i towarów na pokładzie. Paropływ ten ma nazwę „Juno“. Zapal, jaki okazali tutejsi Grecy za przybyciem tego rosyjskiego okrętu, jest nie do opisania. Wszystkie brzegi były przepelnione ludźmi, wszystkie stojące w porcie okręta, greckie i tureckie, pod dowództwem greckich kapitanów, wywiesiły swe pawilony; nie mało zdziwił ten zapal gubernatora i komendanta fortecy. W porcie snuły się małe, ludźmi przepelnione łodzie, i zbliżały się do paropływu, ażeby mu się przypatrzeć; niektórzy Grecy całowali nawet ster jego.

A z y a.

(Doniesienia z Chin.)

Depesza telegraficzna z **Marsylii** dnia 12. sierpnia podaje: Otrzymałmy wiadomości z Chin na d. 21. czerwca. Konferencye trwają ciągle w Tientsing, i była nawet nadzieja porozumienia się. Pełnomocnicy chińscy odmawiają jednak obcym ambasadorom prawo zamieszkiwać Peking. Komisarze rosyjski i amerykański układają się osobno. Lord Elgin żądał 1500 ludzi posiłków, by wyruszać na stolicę. Panujące słabości w Kantonie niedozwoliły zebrać wojska. Partya wojenna przeważa w Kantonie. „Waleczni“ podchodzą pod obóz, i mordują wszystkich niekrajowców. Wiadomości z Kalkuty sięgają do 3. lipca. Wojska angielskie zachowały się nieczynnie.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Tryest, 15. sierpnia. Z Sarzany donoszą z 9. b. m.: Tak tu jak i w Spezzyi nieustają wojskowe środki ostrożności; zewnątrz portu krążą uzbrojone paropływy.

Londyn, 14go sierpnia. Podług wiadomości z **Nowego Yorku** z 31. z. m. przybył poseł Nikaraguy do Washingtonu dla zawarcia umowy względem przewozu.

Wiadomości handlowe.

Lwów, 17. sierpnia. Spęd bydła rzeźnego na wczorajszym targu liczył 211 sztuk wołów, mianowicie z Żółkwi 2 stada po 8 i 9 sztuk, z Rozdołu 7 stad po 12, 6, 20, 17, 6, 12 i 8 sztuk, z Dawidowa 18 sztuk, z Sichowa 10 szt., z Brzozdowic 15 szt., z Bóbrki 2 stada po 8 szt., z Krzywczyc 46 szt. i z Łyczakowa

8 sztuk. Z tej liczby sprzedano — jak nam donoszą — na targu 185 sztuk na potrzeb miasta. i płacono za woła, mogącego ważyć 310 $\mathcal{E}$ mięsa i 30 $\mathcal{E}$ łoju, 48r.; sztuka zaś, którą szacowano na 340 $\mathcal{E}$ mięsa i 36 $\mathcal{E}$ łoju, kosztowała 60r. m. k.

Kurs lwowski.

	gotówka		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	4	43	4	46
Dukat cesarski	4	46	4	49
Pólimperyal zł. rosyjski	8	15	8	19
Rubel srebrny rosyjski	1	35	1	36
Talar pruski	1	32	1	33
Polski kurant i pięciozłotówka	1	10	1	11
Galic. listy zastawne za 100 złr. } bez	80	18	80	40
Galic. obligacje indemnizacyjne } kupenów	82	35	83	—
5% Pożyczka narodowa	83	25	84	—

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 17. sierpnia.
Oblig. dług państwa 5% 82 $\frac{15}{16}$; losowane obligacje 5% —; obligacje długu państwa 4 $\frac{1}{2}$ % —; 4% —; 3% —; 2 $\frac{1}{2}$ % —; pożyczka loter. z r. 1834 —; z r. 1839 —; z r. 1854 110 $\frac{13}{16}$; pożycz. nar. z r. 1854 83 $\frac{7}{8}$. Obl. banku —. Akcje bankowe 965. Akcje zakładu kredytowego 238 $\frac{1}{2}$. Akcje kolei póln. po 1000 złr. —. Austr.-franc. akcje kolei żelaz. po 500 fr. z wypłata w ratach —; detto z pełną wypłata 261 $\frac{1}{8}$; kolej żelazna lomb.-wenecka —. Akcje kolei nadciśkiej —. Kolej cesarszowy Elżbiety —. Kolej połud. póln. komunikacyjna —. Akcje żeglugi parowej na Dunaju po 500 złr. 526. Akcje żegl. parowej Lloyd'a po 500 złr. —. Akcje niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego po 500 złr. —. Galic. listy zast. 4% —. Oblig. indemn. niż.-austr. —; detto innych krajów koron. —; detto galic. 82 $\frac{1}{2}$; detto węgierskie 83 $\frac{1}{2}$. Amsterdam —. Augsburg 104 $\frac{1}{8}$. — Bukareszt —. Konstantynopol —. Frankfurt 103 $\frac{7}{8}$. Hamburg 76 $\frac{1}{4}$. Lipsk —. Liwurna —. Londyn 10 — 11 $\frac{1}{2}$. Medyolan —. Marsylia —. Paryż —. Agio duk. ces. 6 $\frac{1}{2}$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 17. sierpnia.
Hotel rosyjski: PP. Dubrewicz Jan, z Krakowa. — Hr. Dunin Borkowski Stan., z Pacykowa. — Zgaździński Konst., z Ulicka.
Hotel Langa: PP. Grubenthal Wik., c. k. przeł. obwod., z Złoczowa. — Paternos Jan, c. k. radca sądu obwod., z Wiśdnia.
Hotel angielski: PP. Eitmayer, c. k. radca państw, z Halicza. — Zadorowicz Adolf, z Czernowiec. — Bulhak Raf., z Warszawy.
Hotel Kuhna: P. Pomezanski Jędrzej, z Czerczy.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 17. sierpnia.
PP. Dubrewicz Jan, do Grybowa. — Dylewski Mar., do Rolowa. — Gottlieb Kwir., do Dołhomocisk. — Kuczyński Rud., do Chmielowa. — Leszczyński Leop., do Doliny. — Liberi Wilh., c. k. komisarz wojenny, do Tarnopola. — Hr. Ożarowski Konst., do Łackiego. — Pohorecki Fran., do Cichobuża. — Hr. Spannochi Jul., c. k. rotmistrz, do Kulikowa. — Swierzawski Alex., do Rosji.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 16. sierpnia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	328.20	+ 13.3°	85.9	połud.-zach. sł.	pogoda
2. god. po poł.	327.74	+ 21.9°	54.7	zachodni „	pochmurno
10. god. wiecz.	327.95	+ 15.5°	87.2	„ „	„

KRONIKA.

Druga lista składek, ofiarowanych na cześć blizkiego rozwiązania Jej Mości Cesarzowej:

P. Franciszek Adamski ofiarował 5% obligację pożyczki państwa z roku 1854 na 20 złr. m. k. z kuponami z wyraźnym przeznaczeniem jej dla ubogiej żony mieszczańskiej, któraby w tym samym dniu powiła ślubne dziecię; Jego Przewielebność Jmć. ksiądz biskup obrządku greckiego dr. Litwinowicz 5r., dr. Marcin Barwiński, proboszcz gr. kat. kapituły 2r., Dominik Modrzejewski 10r., Łukasz Kulicki, pensjonowany c. k. radca kryminalny 2r., Leopold Rothlender 1r., J. Wensler 1r., Czarkowska 1r., Anastazyja Baerlein 1r., Grabowska 1r., Mikołaj Lipiński 1r., Teresa Salomon 1r., Anastazyja Stankowska 1r., Ulrichsthal 2r., dr. Hillbricht 2r., Neronowicz 5r., Idalio J. 1r., Stanisław Nikorowicz 5r., Mikołaj baron Romaszkan 5r., dr. Ziemiałkowski 1r., Robert Hefern 2r., Kajetan Kuhn 1r., Józef Boehm 1r., Franciszek Weigle 1r., Laskowski 2r., Micewski 1r., Chołoniewski 1r., Barącz et Diétrich 2r., J. Breuer 2r., Karolina Winter 1r., Barbara Zinkowska 1r., Jahn 2r., Joanna Ostermann 1r., Otto Hausner 1r., Kajetan Schaefer 1r., Kazimierz Kotocki 1r., Krzysztof Hilicz 1r., Emilia Bąkowska 1r., Szymon Towarnicki 1r., N. N. 1r., N. N. 1r., T. S. 1r., Paweł Eutele 1r., Adam Sidorowicz 1r., X. Ślimakowski, rektor g. k. seminarjum 2r., X. Ilnicki wicerektor 1r., X. Lewicki wicerektor 1r., Wojciech Jurkiewicz 1r., Józef Kulczycki, g. k. kanonik 1r., Nicet Izak, kanonik 1r., Ferdinand Zehetgruber 1r., Franciszek Gostyński 2r., N. Hietzger 1r., D. U. Menkes 4r., R. Ornstein 1r., Hersz Ornstein 1r., F. et M. Dubs 1r., D. L. Kornstein 1r., D. H. Sokal 1r., Józef H. Mises 2r., dr. Barach-Rappaport 1r., D. Horowitz 1r., Halberstam et Niernstein 2r., Bendit Liss 1r., Gedalie Russmann 1r., Moses Jonas 1r., Mojżesz Pinz 1r., Herrman Landes 1r., Schaye Ab. Buber 1r., Leib Menkes 2r., Mailach Raucher 1r., Sam. Kohn 3r., J. L. Kolischer 1r.30k., Jakób Pinz 1r., J. L. Zeller 1r., Wolf Rosner 1r., Salomon Buber 1r., Berl Hescheles 1r., Salomon John 1r., Luka Gerson 1r., Elias Korpus 2r., Haber et

Gander 1r., Fradel Sprecher 1r., Jakób Epstein 1r., w małych datkach w urządzie landwójtowskim $\frac{3}{4}$ wpłynęło 34r.22kr., razem 162r.52k. m. k. i jedna obligacja pożyczki państwa na 20r. Do tego z pierwszej listy 32r., razem 194r. 52k. m. k. i jedna obligacja pożyczki państwa na 20r. m. k.

Z najwyższego polecenia Jego Mości Cesarza zajmuje się profesor c. k. akademii sztuk pięknych, Karol Radnicki, sporządzeniem medalu na cześć odsłonięcia posągu Arcyksięcia Karola.

— Za staraniem niższo-austryackiej izby handlowej i przemysłowej odszedł 13. b. m. pierwszy transport piwa austriackiego do Konstantynopola. Przedsiębiorcą jest pan Dreher, właściciel wielkiego browaru w Szwechat, a wyprawiony o tej porze transport ma udowodnić, że nawet przy tak dalekich przesyłkach nie może gorąco wyrzucić szkodliwego wpływu na wyborny smak jego piwa.

— Dnia 7. b. m. o godzinie 6. wieczorem przeciągał gęsty rój motyli z okolicy Pragi czeskiej od północy ku południowi ponad Trnowan (w pobliżu Mniszka). Rój ten zajmował w szerokości przeszło 100 sążni, a przeciągał przeszło 20 minut; zatem musiała liczba motyli wynosić kilka milionów. Dniem przedtem widziano podobny rój w Wrocławiu, ale ciągnął od zachodu na wschód.

Rozmaitości nr. 33.

przy dzisiejszej Gazecie zawiera:

- I. Józef Korzeniowski i J. J. Kraszewski przez Plac. Szcz.
- II. Zbiory archiwalne. August III. zaprasza prymasa do Warszawy do układów z posełem rosyjskim Keyserlingiem.
- III. Szamyl i Kaukaz. (Dokończenie.)
- IV. Sekty religijne w Rosji.